

CURS DE L'ARBRE DE LA VIDA

La Càbala és l'aspecte interior i místic del Judaisme, és l'ensenyament dels Atributs de la Divinitat, la Naturalesa de l'Univers i el Destí de l'Home. Transmesa per revelació, ha estat utilitzada durant segles per una tradició que ha variat periòdicament la seva dimensió mitològica i metafísica, segons les necessitats dels diferents llocs i èpoques. Per tant, ha adquirit un ampli espectre de presentacions, inclosa una línia occidental.

La **Màgia**, la **Càbala** y l'**Alquímia** són la veritable Tradició Oculta de la Civilització Occidental que expressen cadascuna des del seu llenguatge simbòlic, la recerca incessant de l'Home Occidental de la Unió dels Oposats i la seva relació amb la Divinitat.

L'Eix Central de la Càbala és l'**ARBRE DE LA VIDA**, que és una representació arquetípica de la Psique. Permet vivenciar l'essència dels Arquetips i experimentar diferents estats de Consciència.

A través del Ritual i la Visualització ens permet experimentar les profundes forces que regeixen la Psique, permetent que es manifestin els Arquetips i experimentar-los conscientment.

Aquest curs està enfocat des d'un punt de vista pràctic, per a que puguem experimentar les forces arquetípiques i connectar des del simbolisme, des de la forma fins a l'essència, amb la nostra part més profunda.

TEMARI

-LA CÀBALA

(Context històric: L'Edat Mitjana, la influència en l'Alquímia, la Màgia i al Cristianisme)

(Marc Teòric: La Creació: Contracció i Expansió, els Vels d'Existència Negativa i la Manifestació Positiva: l'Arbre de la Vida)

La paraula Càbala, literalment “receptió” o “tradició”, es refereix a aquells escrits místics jueus que intenten resoldre interrogants essencials de l'ésser humà, com ser la condició de Déu, la relació de Déu amb la persona i la raó de l'existència del bé i del mal en el món. Font de doctrina i revelació de rang canònic, versemblant al del *Tanaj* i el *Talmud*, el caràcter inspirador de la Càbala en la recerca de senders al Centre del Misteri, de l'Espiritualitat i la Transcendència, va ser emfatitzat per nombrosos grups jueus que han insistit en que malgrat la seva hermeticitat, el seu efecte sobre l'ànima no depèn, en

última instància, de la seva comprensió. El missatge cabalístic en sí, pot rastrejar-se en el Judaisme més antic i és, autènticament jueu i propi del poble d'Israel, perquè no és en definitiva sinó emanat dels cinc primers llibres bíblics: el *Pentateuc*, o la *Torà*.

La Càbala, tenint per premissa la condició divina, considera el seu text un tresor d'escrits al·legòrics i simbòlics que tenen moltes claus i senyals que esperen ser desvelades. A partir d'aquí, les respostes a aquells interrogants elaborades pels cabalistes parteixen d'interpretar simbòlicament significats ocults en cada versicle i inclús en cada lletra i solen ser construccions poètiques tant precioses com hermètiques. Els seus millors exemples possiblement els constitueixen el *Sefer Yetzirà* o "*Llibre de la Creació*" i el *Zohar* o "*Llibre de l'Esplendor*". Aquestes obres desenvolupen creacions poètiques com la de l'Arbre de la Vida i les seves Emanacions divines, o la idea del *tsimtsum* o autocontracció divina en el Gènesis per donar lloc a l'Univers, el que explicaria l'existència de la Creació com a limitació de la Divinitat. Una altra construcció poètica i

ètica cabalística és la de Rabí Isaac Llúria segons la qual quan Déu va crear el món va posar una llum sagrada sobre totes les coses. Però la intensitat d'aquesta llum va produir la ruptura dels vasos, *shvirat ha'keilim*, que la contenien, i els seus fragments, *Qliphoth*, van caure en mans de les forces malignes, que serien les que generen l'existència del mal en el món. Els actes ètics o perversos de les persones reparen aquests vasos o continuen escardant-los. La idea de que tota persona té per missió a la vida aportar amb els seus actes a la correcció i redempció de la Humanitat, és central en la concepció que els jueus tenen de sí mateixos (1).

Totes les interpretacions cabalístiques de les Escriures són legítimes aproximacions simbòliques als infinits rostres del Misteri del sentit de l'existència humana. La Càbala forma part d'un saber paradoxal, simbòlic, poètic, a llegir en el marc de l'ètica i el pluralisme jueus.

Des de fa temps s'ha senyalat la vinculació del pensament neoplatònic, gnòstic, i altres esoterismes occidentals amb la Càbala jueva per autors jueus i no jueus. Raó per la qual els seus orígens culturals, especialment l'herència de Grècia i Roma a més a més d'altres orientals, no podrien deixar d'haver influït sobre les formes en que s'aprenia i s'ensenyava l'esoterisme del poble d'Israel basat en la Torà, és a dir: la seva Ciència Sagrada (2).

L'antiga tradició jueva denominada Càbala va prendre del segle I al VI de la nostra era, formulacions emparentades amb el pensament neoplatònic, la Tradició Hermètica, els Gnòstics, i per cert, de la secta dels Cristians Primitius nascuts en l'interior del Judaisme, que es repetirà concretament en l'obra d'autors cristians com Dionisi Areopagita i posteriorment en el segle IX en la ploma de Juan Escoto Erígena i més endavant en l'Edat Mitjana.

Cap a l'any 1200 sorgeix a Europa dues Escoles de Càbala que es convertiran en les més importants. Van ser l'Escola Cabalística de Toledo, el principal representant de la qual va ser Moisés de León i l'Escola de Girona, els representants més importants de la qual van ser Isaac el Cec i Azriel. Degut a això la Tradició Hermètica va accedir al Renaixement

a la tradició del poble d'Israel, en allò que es vincula amb la doctrina, la contemplació i la teúrgia, adaptant-les al model de l'Arbre de la Vida. Es va sentir expressada per ella donades les analogies evidents entre ambdues tradicions i l'extraordinària contribució que ha constituït la Càbala hebrea per a la Màgia, l'Alquímia, la Gnosis i per a Occident en general (3).

-LA MAGIA

(Context històric: L'Edat Mitjana, la influència en la Càbala i en l'Alquímia)

(Marco teòric:

1. Unió dels Oposats (Microcosmos i Macrocosmos)

2. El Pentagrama i l'Hexagrama

Pico de la Mirándola parla de la Màgia definint-la com la Unió del Cel i la Terra:

“Hacer magia no es otra cosa que casar los mundos”
(Conclusió 13) (4).

Aquesta important Conclusió al·ludeix a la frase del principi de la Taula Maragda, atribuïda a Hermes Trismegisto, quan diu: *“Lo que es superior es como lo que es inferior para hacer el milagro de una sola*

cosa”. Tot està en aquest Misteri de la Unió dels Contraris.

Les substàncies mitges, on es troba el mig entre dos extrems és el que s'anomena *naturalesa*, que va des del Tàrtar (la foscor inferior) fins al Foc Supraceleste. Aquesta naturalesa intermèdia és el fonament de la Màgia. Tota operació que uneixi el Cel i la Terra, la forma amb la idea i el desig amb la realitat ha de treballar sobre aquesta naturalesa. A l'Espai intermedi hi ha dues zones: la perifèrica i fosca plena d'éssers monstruosos anomenada Regió Fantàstica i una altra central il·luminada amb una espelma anomenada Llum de la Naturalesa (*Lumen Naturae*) (5). La Màgia com l'Alquímia cerca la *Lumen Naturae*, una llum que no està al Cel sinó a la Naturalesa mateixa.

A les pintures de l'època, recordem que estem en ple auge del Renaixement, es representa a la Verge amb un mantell blau sobre un vestit vermell. En la unió del blau (el Cel) i el

vermell (la Terra) es troba el Misteri del Matrimoni Sagrat, és a dir, la *Coniunctio*. A l'Oració sobre la dignitat de l'Home, Pico de la Mirándola desenvolupa aquesta Conclusió de la manera següent:

“Ésta (la magia natural), buceando a través de la fuerzas esparcidas por don gratuito de Dios, las inserta a modo de semillas en el mundo, como sacándolas de los escondrijos a la luz, más que realizar milagros sirve diligentemente a la naturaleza que los hace... saca afuera los milagros escondidos en los escondrijos del mundo, en el seno de la naturaleza, en las despensas y arcanos de Dios, como si ella fuera el Artífice; y es a manera como el labrador junta los olmos con las vides, así el mago casa el Cielo con la Tierra, es decir, lo inferior con las dotes y virtudes de lo superior” (6).

Pico de la Mirándola demostra en aquesta reflexió el seu profund coneixement dels Misteris Antics. Quan diu que la Màgia «treu a fora els miracles amagats en el món» resumeix el principi de la recepció de la benedicció del cel sobre la terra, és a dir, de la Càbala, doncs segons el Sefer ha-Zohar, és:

“Mediante el despertar de lo de abajo, se produce el despertar de lo de arriba. Ya que nada se despierta desde arriba si antes no está excitado desde abajo. Y las bendiciones de arriba no se encuentran sino allí donde hay algo (substancia), y no en lugares vacíos donde no hay nada”. (7).

Pico de la Mirándola continua: *“La forma de toda virtud mágica viene del alma del hombre aún no caído”* (Conclusió 12) (8). Ara podem comprendre millor el seu sentit profund, perquè és gracies a la part divina enterrada en l'Home que podem anomenar i atraure la gracia del Cel, seguint la formula del *Sefer ha-Zohar*. Aquesta «ànima de l'Home encara no caigut» manifestada és la llum extreta del caos. E. C. Agrippa, en la seva *Filosofia Oculta* explica en el capítol de “Les virtuts naturals que es troben en tota la substancia d'un individu”:

“En el cuerpo humano hay un hueso muy pequeño, que los hebreos denominan Lutz, de tamaño de un guisante, que no puede romperse ni lo consume el fuego; y que si se conserva todo entero, como se dice, de él renacerá nuestro cuerpo animal en la

resurrección de los muertos, como una planta de una semilla. Y estas virtudes no se conocen sino a través de la experiencia” (9).

A continuació Pico de la Mirándola escriu: *“Las maravillas del arte mágico no existen sino por unión y actuación de aquellas cosas que seminalmente y separadamente existen en la naturaleza” (Conclusió 10) (10).*

Des del punt de vista psicològic la clau de la Màgia està en extraure la Llum del Caos (l'Inconscient) i unir allò que està disseminat a la Naturalesa, és dir, crear un Centre a partir de la nostra personalitat dividida i escindida unint-lo amb la nostra part divina o espiritual (el Self o Sí Mateix). Des del punt de vista religiós seria la unió de l'Ànima amb l'Esperit.

3. Màgia Celta i Mitologia Artúrica

La tradició cèltica no va desaparèixer quan es va portat a terme l'evangelització de la Galia i la Bretanya insular. Es troben petjades de la seva activitat no només en el moment del renaixement cèltic-cristià al segle XI, anomenat Neodruidisme, sinó al segle XIV i inclús al XV. Els oracles de Merlí, per exemple, van ser escoltats durant tota l'Edat Mitjana sense que l'Església s'oposés i aquesta només els va prohibir després del Concili de Trento (1545). Els països cèltics són els únics on el Cristianisme va ser acollit de manera espontània i quasi sense vessament de sang.

Al llarg de diversos segles, ambdues tradicions van subsistir paral·lelament, al temps que el Cristianisme poc a poc es feia càrrec de la comunitat general dels pobles bretons i que el Druidisme pròpiament dit es retirava cap a un tipus d'activitat cada vegada més oculta i, principalment, de forma eremítica.

El fet de que aquesta herència participés de la "infància" del Grial queda demostrat no només per la presència d'elements cèltics purs a dins de l'estructura de la llegenda, sinó també per l'existència anterior, entre els bretons, d'una tradició original de la Copa salutífera contenint "l'aigua de resurrecció". Al llarg de desenes de segles, aquesta Copa havia figurat al Zodíac de pedra del temple estel·lar de Glastonbury i es troba als poemes bàrdics (11).

La Llegendada d'Artur

En aquells temps, el rei Uter Pendragon (*Pen-Drag* significa Cap de Drac) de Bretanya que havia sentit explicar meravelles sobre Merlí, va sentir un gran desig de veure'l i va començar a buscar-lo per tota la terra. Un dia, al bosc va trobar a un miserable pastor malformat que li va dir "Conec al que cerques però només es deixa trobar quan ho consens". Uter Pendragon va dir: "*Sóc el rei*", i el pastor va dir: "*I jo, sóc Merlí*". Així va ser com el rei va saber que Merlí tenia el poder de prendre l'aparença que volia.

Al morir Uter Pendragon, Merlí no va permetre que s'escollís un altre rei que el designat per Déu; així, el jove Artur, fill d'Uter Pendragon, va ser l'únic, preferit a tots els pretendents, que va aconseguir extreure l'Espasa Excalibur de l'enclusa de ferro on estava enfonsada fins a l'empunyadura. Després va ser consagrat com a rei i, sempre amb l'ajuda de Merlí, va triomfar sobre tots els seus enemics. Després, Merlí el va portar davant del rei Leodogan amb la filla del qual Ginebra, hereva del regne del seu pare, es va casar. El renom d'Artur es va estendre ràpidament i els joves fills de reis afluïen cap a ell per a ésser investits com a cavallers. Així es van reunir els futurs cavallers de la Taula Rodona (12).

Significat simbòlic

Artus o Artur procedeix de la paraula bretona Arzhur, i aquesta del cèltic *Artôris*: "*caçador d'òssos*" (*Art "ós"*). Per un altre costat, en antic cèltic existeix la paraula Arta, "pedra" (en irlandès: Art) que es pot relacionar amb Artur. Es diu que ha estat arravatat al cel i resideix a la constel·lació que porta el seu nom el Carro d'Artur: l'Óssa Major, el Nord, l'Estrella Polar, el centre d'orientació. La Taula Rodona d'Artur, instituída segons les directrius de Merlí i on es seien els seus dotze cavallers, recorda als dotze sols de la corona zodiacal, "*La Taula Rodona que gira como el món*", precisa l'autor del conte- i la corona imperial de la qual és el signe aquí a baix.

La corona sobre el cap representa la Realització de la unció imperial, és a dir, de l'Or celest tornat palpable. L'Espasa d'Artur s'anomena Excalibur, el que sembla significar, segons l'autor del conte: talla ferro i acer. Excalibur és l'instrument de la seva conquesta de l'Imperi del món, que Déu li ha donat directament. Per aquest motiu, no pot ser confiada a ningú i, just abans de desaparèixer, Artur la tira a un llac on una misteriosa mà la rep. L'Espasa, la funció de la qual és precisament tallar i separar, representa un do de la Divinitat, que "separa el grà de la palla", la vida de la mort, és a dir, permet "veure" i prendre Consciència (13).

Artur és un símbol del Self o Sí Mateix, de l'Arquetip de la Totalitat. Com a culminació de la individualitat (el jo) té atributs de doble caràcter d'ésser singular i únic en el temps, però en la seva dimensió arquetípica està a fora del Temps de l'Espai i per tant és Etern (és una *Imago Dei*).

4. Màgia Cabalística: (Arcàngels i Àngels)

Corneli Agrippa declara en la seva *Filosofia Oculta*:

“La Magia es una facultad que posee un gran poder lleno de misterios elevados y que encierra un muy profundo conocimiento de las cosas más secretas, su naturaleza, poder, cualidad y substancia, sus efectos, diferencias y relaciones. Produce maravillosos efectos gracias a la unión y aplicación que hace de las diferentes virtudes de los seres superiores sobre los inferiores. En ella se encuentra la verdadera ciencia, la filosofía más elevada y misteriosa; en una

palabra, la perfección y realización de todas las ciencias naturales” (14).

Així doncs, les operacions màgiques són possibles i produeixen meravellosos efectes per la unió i aplicació de les virtuts dels éssers superiors (Arcàngels i Àngels) sobre els inferiors. Segons Reuchlin els Àngels inspiren al Mac:

“Para sernos útiles los ángeles han encontrado a menudo figura, caracteres, formas y palabras. Han propuesto a los mortales, estas palabras desconocidas, sorprendentes, que

nadan significan en el uso ordinario de la lengua, pero que nos inducen, provocando la sorpresa de nuestra razón, a buscar asiduamente los ininteligibles, después a venerarlos y amarlos” (15).

Reuchlin presenta així el misteri dels 72 noms que formen el *Shem Ha-Meforash*, el Nom Inefable. Segons la Càbala existeixen 72 noms de Déu, pels quals tot és creat i realitzat, que equivalen als 72 Àngels que pugen i baixen per l'escala de Jacob. Els Arcàngels governen als Àngels i representen la Imatge de la Deïtat en el seu aspecte mental o Briàtic, perquè en el seu aspecte profund, en la Càbala, Déu no té imatge.

-L'ALQUÍMIA

(Context històric: L'Edat Mitjana, la influència en la Càbala i la Màgia)

(Marc Teòric: La Ciència Hermètica, la Gran Obra i la Pedra filosofal.

Les fases de l'Alquímia)

D'Egipte provenen els primers escrits sobre l'Alquímia, *Al-kemia* significa "la negra", la "terra negra", la del delta del Nil que envaeix la superfície àrida, la transforma i la fecunda (16).

A mesura que l'Alquímia s'anava endinsant a Europa, nous homes es dedicaren a l'estudi de la nova disciplina. Els noms que la història assenyala són ben coneguts i entre ells destaquen els de Sant Albert Magne (1193-1280), Ramon Llull (1232-1315), Roger Bacon (c. 1213-1294), Arnau de Vilanova (c. 1250-1311), Paracelso (1493-1541) i inclús Newton, el primer gran científic modern que, encara que no es va dedicar per complert a l'Alquímia, la va citar amb freqüència en les seves obres i es diu que va manar construir un petit laboratori al Trinity College per estudiar els Misteris de la Transmutació (17).

L'Alquímia era per davant de tot una Ciència Hermètica al voltant de la qual es va anar teixint un halo de misteri i secret, originat en part per les aspiracions estranyes i sovint incomprendibles d'alguns dels seus seguidors, així com per la forma simbòlica quasi

indesxifrabable dels seus escrits. La tasca de l'Alquimista es centrava especialment en tres facetes diferents: per una part la recerca de la Pedra Filosofal, en presència de la qual tots els metalls podien ser convertits en or; en segon lloc el descobriment de l'Elixir de llarga vida, imaginat com una substància capaç d'evitar la corrupció de la matèria i per últim la consecució de la "Gran Obra", l'objectiu de la qual era elevar al propi Alquimista a un estat superior d'existència:

“cruzar las puertas de un mundo de conocimiento superior vedado a los simples mortales; comprender así las verdaderas leyes que rigen la naturaleza, y acceder ellos mismos a un estadio superior de conciencia, donde dejarían de ser hombres para transformarse en auténticos demiurgos, excelsos ayudantes del Creador en la tarea de conservar y perfeccionar el Universo” (18).

Cercant antecedents històrics a allò que li estava esdevenint i a les intuïcions "psicològiques" a les que estava arribant, Jung es va endinsar entre 1918 i 1926, en el aparentment càdric món simbòlic del Gnosticisme cristià. Posteriorment trobaria la seva base de recolzament històric en l'Alquímia, fins al punt de que estava convençut de que la seva Psicologia Analítica enllaçava directament amb l'Alquímia i que el seu mètode "psicoterapèutic" i revitalitzador de símbols, anomenat "Imaginació Activa", era una espècie de mètode millorat de la *Imaginatio vera et no phantastica* de l'Opus alquimista.

L'Alquímia, per a Jung, era per damunt de tot una recerca espiritual en la que l'alquimista, tractant de trobar l'esperit Mercurial, l'*Anthropos*, en els elements de la naturalesa (en la Matèria), terminava per trobar-lo dins de sí mateix, i on volent redimir a la naturalesa es redimia a sí mateix. Segons Jung (1951): *“Tanto en Oriente como en Occidente, el núcleo central de la Alquimia está representado por la doctrina gnóstica del Anthropos y es, por completo, con arreglo a su esencia, una peculiar doctrina de redención” (19).*

El Procés d'Individuació, nom donat per Jung a la tendència innata de la Psique humana a trobar el seu centre, el seu Sí-Mateix, és un camí progressiu d'autoconeixement, de desvetllaments de les projeccions que el nostre Inconscient Personal emana de forma natural, allò que suposa una recuperació conscient d'aquestes projeccions consegüentment, i per tant un major coneixement d'un mateix. Les formacions

simbòliques inconscients tendeixen a un “símbol unificador” que va forjant la personalitat fins a donar una totalitat indestructible: l’individu (20).

La Individuació és allò que es reflecteix en els complexos termes alquimistes i tot el seu imaginari simbòlic, si bé Jung estimava que la major part dels Alquimistes ignoraven el joc de projeccions en el que estaven immersos i només uns pocs van ser conscients d’això i van superar la *xarxa de Maia o de la il·lusió*.

La Psique arcaica, segons Jung, es troba fusionada i identificada plenament amb la Naturalesa en una *Participation Mystique* degut a l’embrollada xarxa de projeccions que vinculen al món exterior amb l’Home arcaic (l’Home no racionalista que perdura fins al Renaixement, i l’Home de les tribus primitives). Degut al Procés d’Individuació, i després d’una sèrie ininterrompuda de *solve et coagula* (dissoldre i coagular), les projeccions van desapareixent, un assumeix les seves ombres i llums i es submergeix conscientment ara i dotat d’una Nova Personalitat, en el *Unus Mundus*. És aleshores quan es recupera la "Unitat Perduda" i el seu "Centre" (21).

Les Fases de l’Alquímia

La Nigredo

La primera de les etapes de “l’Opus” alquimista, **Nigredo** o Putrefacció, és la fase de Saturn-Osiris, la del Plom. és la immersió en la *matèria prima* que, a través d’una sèrie d’operacions, es transformarà en l’Or

Filosofal i en *Filium o Lapis Philosophorum* en l’última etapa, **la Rubedo**, després de les combinacions corresponents entre el “Sofre”, el "Mercuri" i la "Sal" (22).

Per a Jung aquesta primera fase correspon a la integració de l’aspecte fosc de la Psique humana, és a dir, totes aquelles emocions, intuïcions, percepcions i pensaments que s’han rebutjat al llarg de la vida per considerar-los inapropiats o defectes indesitjables. Això suposa un submergir-se en l’Inconscient Personal i ser conscient de la multitud de projeccions que es troben en persones del nostre voltant i en objectes del nostre entorn. Per un altre costat, aquesta fase suposa un mirar, cara a cara, a l’aspecte ombrívol de la Creació, de Déu mateix inclús..., és a dir, el Mal, amb majúscules (23). Llum i Fosc

formen part de l'existència en tots els seus àmbits, i també -als ulls humans- de Déu. L'Alquímia va ser com una corrent *subterrània* i complementària al Cristianisme dogmàtic medieval i renaixentista, i oposava al Déu del Bé un altre Déu "dúplex", com l'Abrahas gnòstic, en el que Bé i Mal confluen.

L'Albedo

El següent pas és la integració conscient de l'Arquetip d'allò Oposat, és a dir, de l'Etern Femení en el cas de l'Home (Arquetip de l'Ànima) i de l'Etern Masculí en el cas de la Dona (Arquetip de l'Ànimus) (24).

L'ésser humà, tant física com a psíquicament, és un conglomerat d'oposats. Als nostres gens hi ha elements masculins i femenins, i això també esdevé al Psiquisme. Per a l'Home l'Ànima es troba inicialment submergida en l'Inconscient Personal, confosa i entremesclada amb l'Ombra, però un cop que aquesta ha estat integrada, es transforma en un "pont" que ens enllaça amb allò *Psicoideo*, amb l'Inconscient Col·lectiu i els seus Arquetips, és l'element mediador.

En el pla psicològic durant l'Albedo es parteix de la tasca de retirar les projeccions de l'Arquetip de l'Ànima o de l'Ànimus. I un cop aconseguida aquesta fase inicial arriba el moment d'encarar-se amb l'Ànima per a integrar-la conscientment a dins del nostre ésser. Abans s'haurà de solucionar el problema de la transferència, per a la qual cosa s'haurà de tenir present que l'*Estimada* on es troba realment és a dins nostre.

La imatge d'aquesta trobada i diàleg amb l'Ànima és la "*Coniunctio*", la Hierogàmia entre l'Alquimista i la seva *Estimada* entre el Rei i la Reina dels gravats alquimistes, la "Boda Química dels Elements" i el que sorgeix d'això és el *Rebis*, l'*Androgin*. Diu Perrot (1988) fent referència a aquest procés: "*De ella surgirá el hijo divino de los filósofos, el sol terrestre, el centro luminoso y oscuro a la vez, el astro radiante que reconcilia en sí al Cielo y a la Tierra, el sí y el no, y que esparce a su alrededor una paz y una armonía venidas de fuera*" (25).

M.L.von Franz (1995) diu al respecte: “*Los participantes en la "boda alquímica" son descritos casi siempre como hermano y hermana, madre e hijo o padre e hija. Su unión constituye pues un incesto. Este aspecto incestuoso de tal constelación amorosa tiene como fin el de que hagamos consciente la proyección, es decir, nos obliga a darnos cuenta de que, en último término, se trata de una íntima unión de los componentes de nuestra propia personalidad, de un "desposorio espiritual", a fin de que sea una vivencia interior no proyectada. A lo que se alude es a una unificación de los contrarios internos en el Sí-Mismo*” (26).

La Rubedo

L'última etapa de l'Alquímia és **la Rubedo o Citrinitas** l'Obra en Vermell o Daurat, on s'assoleix el "Cos de Diamant" (27).

En l'Hermenèutica junguiana **la Rubedo** és l'assoliment de la Totalitat, és a dir, la trobada i l'acolliment mutu entre el Jo del nostre ser conscient (que ha cercat la *Coniunctio*), amb el Sí-Mateix o Arquetip de la Totalitat. És una nova *Coniunctio*, en la que tots els oposats s'ajunten i complementen harmònicament i es connecten directament amb l'*Unus Mundus* (28). Com tal estat és inefable i indescriptible, constitueix un Misteri. Aquest Sí-Mateix és “l'Espurna Divina” de la que parlava el Mestre Eckhart, l'*Antrophos* de la Gnosis, el Déu Interior de la Mística, el *Mercuri Filosofal* que reuneix en si mateix els irreconciliables oposats. D'aquí que els Alquimistes el designaran amb múltiples qualitats contraries, i alguns texts el van designar com Déu mateix però un Déu *Dúplex*. Un altre dels noms alquimistes que va tenir va ser *Lapis Philosophorum*. Jung, diu al respecte:

“*He llamado al centro del Ser con el nombre de Sí-Mismo. Intelectualmente el Sí-Mismo no es más que un concepto psicológico, un término que sirve para expresar la esencia incognoscible que podemos captar como tal, puesto que excede, por definición, a nuestras facultades de comprensión. "Dios en nosotros", se le podría también llamar*” (29).

Abans d'assolir el pla del Sí-Mateix, Jung situa en el camí del Procés d'Individuació la integració dels Arquetips del *Nen Etern* i del *Vell Savi*, expressats en nombroses figures alquimistes: “*Se alcanza el segundo escalón al combinarse la unio mentalis, esto es, la unidad del espíritu y alma, con el cuerpo. Pero sólo puede esperarse un cumplimiento del mysterium coniunctionis si se ha combinado la unidad del espíritu, alma y cuerpo con el Unus Mundus del comienzo*” (30).

-L'ARBRE DE LA VIDA

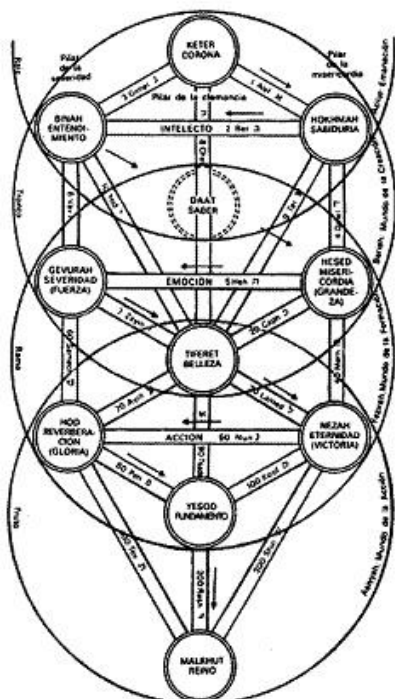
Marc teòric: L'Arbre de la Vida a dins de la Càbala

1. Les Sephirot i els Senders

2. Els Quatre Móns

3. Les Sephirot i l'Home:

- A) La Triada de la Personalitat
- B) La Triada de la Individualitat
- C) La Triada dels Superns.

El punt de referència principal dels cabalistes ho constitueix el Món diví o Manifestació divina, al que simbolitzen a través d'un esquema: l'Arbre de la Vida que és el seu Eix Central. La paraula *sephirà*, singular de *sephirot*, prové de l'arrel SFR, que significa: 'numerar', 'comptar', 'explicar', 'escriure', 'instruir' i 'determinar'; però que els cabalistes utilitzen en el sentit d'«Emanació Divina». Aquest terme, apareix per primera vegada al Llibre de la Formació, *Sefer Yetsirà*; llibre d'autor anònim que sembla ser anterior al segle VI.

De les sephirot, el *Sefer Yetsirà* només ens diu que són deu i, en un llenguatge que recorda al dels Filòsofs Hermètics, les «descriu», però no els hi dona un nom propi. Al *Sefer Bahir* es començarà a fer-lo i els cabalistes provençals els establiran definitivament.

El *Sefer Yetsirà* comença de la següent manera: “*En trenta y dos vías secretas de Sabiduría, Dios -aquí aparecen diez nombres de la divinidad-, santificado sea su Nombre, estableció y creó su Mundo*”.

També diu que són «trenta i dues vies». Continua i acaba aquesta secció dient quines són aquestes trenta i dues vies: “*Deu Sephirot i Vint-i-dos Lletres: les Vint-i-dos Lletres de l’alfabet hebreu*”. Això reflecteix clarament l’estructura gràfica de l’Arbre de la Vida, format per deu «esferes» i vint-i-dos «canals» que les lliguen entre sí.

Però aquest Món de la Divinitat no és un tot tancat; en realitat, correspon al seu aspecte manifestat que, simplificant, podem dir que es desenvolupa a partir del seu aspecte no manifestat, anomenat *Ein Sof* o ‘Sense Límit’, del que no es pot dir res: *D’Ell no s’ha de fer ni un fi ni un començament* (Zohar II, 239a). Així doncs, les sephirot serien com una concretització cada cop més forta d’aquest *Ein Sof*. Però, cómo es realitza? L’*Ein Sof*, l’Incognoscible, pensa i aquest pensament és ja una primera manifestació, que seria com una núvol, un rosada extremadament subtil, que correspon a la primera sefirà, *Kether*: La Corona.

A partir de *Kether* es manifesten altres dues sefirot, *Chokmah*, ‘Saviesa’ i *Binah* ‘Intel·ligència’. Aquesta tres sephirot constitueixen el Món de l’Emanació o *Atziluth*, i a partir d’elles es forma tota la Creació, que s’estableix a través de tres columnes: la de la Misericòrdia a la dreta, la del Rigor a l’esquerra i la de l’Equilibri al mig; encapsades, respectivament per les tres sephirot següents: *Chesed*, ‘Gràcia’, *Gueburah*, ‘Rigor’ i *Tipharet*, ‘Bellesa’, que formen el Món de la Creació o *Briah*.

A sota del Món de la Creació es troben altres dos: el Món de la Formació o *Yetsirath*, constituït a la seva vegada per tres sephirot disposades de la mateixa manera que les anteriors: *Netzach*, ‘Triomf’, *Hod*, ‘Glòria’ i *Yesod*, ‘Fonament’. I el Món de l’Acció o *Assiah*, format per una única sefirà, *Malkuth*, ‘el Regne’.

Kether és anomenada Cara Llarga; Chokmah i Binah, Pare i Mare; i Tipharet i Malkuth, Cara Curta i Femella, respectivament. El secret dels set dies de la Creació correspon al secret de dos d'aquests aspectes: Cara Curta i Femella, dels que emanen. Doncs en ells hi ha set sephirot: Chesed, Gueburah, Tipharet, Netzach, Hod, Yesod i Malkuth. Així doncs, l'obra de la Creació apareix a partir de la Unió de Malkuth amb Tipharet, a les que també se'ls anomena, respectivament: el Rei i la Reina o Matrona, el Sant beneit Sigui i la *Shekinah* o Presència Divina, Sol i Lluna, Cel i Terra, Espòs i Esposa, etc.

Es podria dir que, per al cabalista, l'escenari del drama de la Caiguda o Exili de l'Home és el caos anterior a la Creació, i no existeix ordre, mentre que la *Shekinah*, aspecte femení de la Divinitat, en exili amb el poble d'Israel, no s'uneixi amb l'aspecte masculí de la Divinitat, a través de *Yesod*, de qui l'Escriptura ens diu que és *el Fonament del Món*. (Proverbis X, 25) (31). És a dir, mentre no es produeixi en l'interior de la Divinitat simbolitzada pel *Self* o Sí Mateix, la Unió dels Oposats.

- LA VISUALITZACIÓ I L'EXPERIÈNCIA ARQUETÍPICA:

(Tècniques de Ritual i de Visualització Creativa: Contacte amb els Arquetips)

La Visualització Creativa és un tipus d'Imaginació Activa. La imaginació creadora permet posar-nos en contacte amb els Arquetips. Jung va descriure la Imaginació Activa com l'únic mitjà existent per tenir un encontre directe amb la realitat

de l'Inconscient i els Arquetips (32). El Símbol és el llenguatge de l'Inconscient i parla a través dels somnis, les llegendes, els mites i les religions. La Visualització Creativa ens posa en contacte amb el món simbòlic, permet que el Símbol entri en la consciència, li dóna lloc, i la persona pot establir una relació dialèctica amb el mateix.

Els continguts de l'Inconscient Col·lectiu són els Arquetips (33). L'Arquetip és en primer lloc, una epifania, és a dir, l'aparició d'allò latent a través de la visió, el somni, la fantasia

i el mite. Totes aquestes manifestacions segons Jung són fruits de la vida interior en perpetu fluir des de les profunditats, en un procés semblant al de la creació en el seu gradual desenvolupament. Si la creació determina el sorgiment d'éssers i objectes, l'energia de la psique és manifesta a través de la imatge, entitat que està entre l'informal i conceptual, entre el que és tenebrós i el que és lluminós, entre l'ambivalència i la paradoxa (34). Jung utilitza la paraula Arquetip per a referir-se a aquells símbols universals que revelen la màxima constància i eficàcia, la més gran virtualitat respecte a l'evolució anímica, que condueix d'allò inferior a allò superior.

Però també els relaciona amb l'estructura de la psique: *“Los Arquetipos son elementos estructurales numinosos de la Psique y poseen cierta autonomía y energía específica, en virtud de la cual pueden atraer los contenidos de la Conciencia que les convengan”* (35). I després afegeix: *“No se trata de representaciones heredadas, sino de cierta predisposición innata a la formación de representaciones paralelas que denominé “Inconsciente Colectivo”. Llamé Arquetipos a estas estructuras que corresponden al concepto biológico de “pautas de comportamiento”* (36). I continua: *“Hay un reino intermedio entre la unidad del alma individual y su soledad y la multiplicidad del Universo.....y este reino es la representación del mundo en el alma y del alma en el mundo, es decir, el lugar de lo simbólico que funciona en las vías preparadas de los Arquetipos que son presencias eternas, siendo el problema dilucidar si la Conciencia los percibe o no”* (37).

Per tan l'Arquetip té una doble funció, per una part seria el creador de les imatges simbòliques i per una altra part són els elements estructurals numinosos de l'Inconscient Col·lectiu.

El Ritual i la Visualització Creativa ajuden a que emergeixin a la Consciència les imatges simbòliques arquetipals permetent que es puguin experimentar. Les Deu Sephirot o Esferes de l'arbre de la Vida representen un mapa simbòlic de la Psique. Representen 10 Arquetips o forces profundes de l'Inconscient Col·lectiu i per tant permeten accedir a les diferents parts de la Psique. Cada Sephirà és un Arquetip i té darrere tota una història mítica i religiosa. Els Mites expliquen com els Arquetips es manifesten culturalment i expliquen històries simbòliques que representen processos psicològics col·lectius. Tot

Mite expressa com un Arquetip es manifesta psicològicament i “espiritualment” i com la cultura ha viscut aquest procés.

El Viatge per les Sefirot

El Viatge per l'Arbre de la Vida es realitza a través del Mite de l'Herói utilitzant la Mitologia Artúrica, Jueva i Màgica. Cada Sefirà o Esfera té una visualització que es realitza a través dels Quatre Móns en un procés ascendent. Es comença per Malkuth i s'acaba en Kether. El seu objectiu és l'experiència dels Arquetips des d'una perspectiva “espiritual”, és a dir, mobilitzen les forces profundes de l'Arquetip.

El Viatge pels Senders

Els Senders són els canals que connecten a les Sefirot entre sí i cada Sender és la representació de l'equilibri de les Sefirot que connecta. Són 22 i cadascú està governat per una lletra de l'Alfabet hebreu i per una Arcana Major del Tarot. La Carta del Tarot actua com a porta en el Viatge per les Sefirot. Es comença pels Senders que surten de Malkuth i es continua en un procés ascendent fins arribar als Senders que acaben en Kether.

Les Visualitzacions dels Senders tenen com a objectiu l'experiència dels Arquetips des d'una perspectiva psicològica, és a dir, mobilitzen les forces psíquiques que es relacionen amb els Arquetips.

Bibliografia consultada

- (1) Extracts del llibre d' E. d'Hooghvorst (2000) *El Hilo de Penélope I*, de capítol que tracta sobre la Càbala
- (2) <http://simbolismoyalquimia.com/la-cabala-del-renacimiento.htm> capítol III, *La tradición hermética y la cábala*
- (3) M. López Perez (2002) *La influencia de la alquimia medieval hispana en la Europa moderna a la revista Asclepio* -Vol. LIV-2, pàg. 214.

- (4) G. P. della Mirándola (1996) *Conclusiones mágicas y cabalísticas*, pàg. 121
- (5) Editorial de la revista La Puerta (Magia) (1993) pàg. 7
- (6) P. de la Mirándola (1984) *Oración sobre la dignidad del hombre*, pàg. 133
- (7) G. Sholem (1994) *Desarrollo histórico e ideas básicas de la Cábala*, pàg. 235
- (8) G. P. della Mirándola (1996) *Conclusiones mágicas y cabalísticas*, pàg.115
- (9) C. Agrippa (1982) *Filosofía Oculta*, pàg. 37
- (10) G. P. della Mirándola (1996) *Conclusiones mágicas y cabalísticas*, pàg.98
- (11) C. Alvar (2004) *Diccionario de leyendas artúricas*, pàg. 45
- (12) C. Alvar (2004) *Diccionario de leyendas artúricas*, pàg. 52
- (13) J. E. Cirlot (1992) *Diccionario de símbolos*, pàgs. 87, 130, 131, 192 y 386
- (14) C. Agrippa (1982) *Filosofía Oculta*, pàg. 2
- (15) J. Reuchlin (1987) *De Arte Cabalística*, pàg. 234
- (16) C.G. Jung (2005) *Psicología y Alquimia*, pàg. 15
- (17) L.E. Iñigo Fernández (2010) *Breve historia de la Alquimia*, pàg.36
- (18) Ibid. pàg. 15
- (19) C.G. Jung (1998) *Simbología del Espíritu*, pàg. 91
- (20) C.G. Jung (2002) *Los arquetipos y lo inconsciente colectivo*, pàgs. 270-271
- (21) C.G. Jung (2007) *Mysterium coniunctionis*, pàg. 511
- (22) C.G. Jung (2005) *Psicología y Alquimia*, pàgs. 157-158
- (23) Ibid. pàgs. 38-39
- (24) C.G. Jung (2007) *Mysterium coniunctionis*, pàgs. 455-456
- (25) E. Perrot (1988) *El Camino de la Transformación*, pàg. 134
- (26) M. L. Von Franz (1995) *Alquimia*, pàg. 354
- (27) C.G. Jung (2005) *Psicología y Alquimia*, pàg. 158
- (28) C.G. Jung (2007) *Mysterium coniunctionis*, pàg. 511
- (29) C.G. Jung (2007) *Dos escritos sobre psicología analítica*, pàg. 263
- (30) C.G. Jung (2007) *Mysterium coniunctionis*, pàg. 51
- (31) Extracts del llibre d'E. d'Hooghvorst (2000) *El Hilo de Penélope I*, del capítol que tracta sobre la Càbala
- (32) C.G. Jung (2002) *Los arquetipos y lo inconsciente colectivo*, pàg. 176
- (33)) Ibid. pàgs. 4-5
- (34) J.E. Cirlot (1992) *Diccionario de símbolos*, pàg. 33
- (35) C.G. Jung (1993) *Símbolos de transformación*, pàg. 245
- (36) C.G. Jung (2010) *Arquetipos y lo Inconsciente Colectivo*, pàg. 43

(37) Ibid. pàg. 47

Reconeixement – NoComercial (by-nc): Es permet la generació d' obres derivades sempre que no es faci un ús comercial. Tampoc es pot utilitzar l' obra original amb finalitats comercials.